

DOI 10.36074/grail-of-science.29.04.2022.011

ФІНАНСОВА ІНКЛЮЗІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВ

Вовченко Оксана Сергіївна 

канд.екон.наук, доцент кафедри фінансів, банківського бізнесу і оподаткування

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Україна

Одним із актуальних соціальних факторів макроекономічного середовища, що впливає на фінансову стабільність банків, є рівень фінансової інклюзії. Адже створення умов для вільного доступу всіх верств населення до фінансових продуктів і послуг сприяє ефективному управлінню ресурсами, розширенню каналів інвестування, впровадженню інновацій, що, в свою чергу, дозволяє банкам, як провідним суб'єктам фінансового посередництва, стабільно та безперервно функціонувати, якісно реагувати та протидіяти збурювальним чинникам і ризикам, ефективно виконувати покладені на них функції.

Фінансова інклюзія є одним із п'яти напрямів Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року і має визначені стратегічні цілі та індикатори виконання (таблиця 1).

Таблиця 1

Індикатори рівня фінансової інклюзії

Індикатори	Поточне значення індикатора	Цільове значення індикатора
Співвідношення кількості відкритих базових рахунків до кількості дорослого населення	63%	80%
Співвідношення готівки до ВВП	9,2%	не більше 7,5%
Співвідношення безготівкових карткових операцій (включно з P2P) до загальної кількості транзакцій	81,9%	не нижче 85%
Співвідношення безготівкових карткових операцій (включно з P2P) до загального обсягу транзакцій	49,7%	65%
Індекс розкриття інформації, включаючи наявність низки вимог до розкриття інформації	5,0	5,0
Рівень довіри населення до фінансової системи	близько 10%	60%
Індекс рівня фінансової грамотності населення	11,6	12,5

Дані сформовано з [1]

Стратегічними цілями інклюзивного розвитку в Україні є:

- підвищення доступності та рівня користування фінансовими послугами;
- посилення захисту прав споживачів фінансових послуг;
- підвищення рівня фінансової грамотності населення.

Аналіз індикаторів підвищення рівня фінансової інклюзії свідчить, що стратегія Національного банку України у даному напрямі реалізується наступним чином: забезпечується розвиток платіжної інфраструктури шляхом переведення транзакцій в електронні канали (розвиток електронних платежів, у тому числі за комунальні послуги, електронних грошей НБУ, платежів з використанням пристроїв мобільного зв'язку), поширення використання міжнародних та національних платіжних систем, ознайомлення населення з перевагами та прогресивними видами безготівкових розрахунків; запровадження віддаленої ідентифікації клієнтів для отримання ними фінансових послуг; укладення договорів у безпаперовій формі, у тому числі з використанням електронного цифрового підпису [2].

Крім цього, для подальшого підвищення рівня фінансової інклюзії в Україні з урахуванням її впливу на фінансову стабільність банків, потрібно комплексно реалізувати наступні групи заходів:

1. Розвиток платіжної інфраструктури, зокрема Національної платіжної системи «Український платіжний простір», мережі безконтактних терміналів, терміналів у торговельній і сервісній мережах, інших пристроїв, ринку електронних грошей, систем електронних платежів, поліпшення умов для здійснення розрахункових операцій за допомогою платіжних карток, у тому числі у мережі Internet.

2. Створення дієвих механізмів захисту прав споживачів фінансових послуг, забезпечення правового захисту клієнтів та фінансової системи, прозорості інформації щодо фінансових послуг та продуктів.

3. Зосередження діяльності на розвитку фінансової грамотності серед певних соціальних груп: населення з низьким рівнем доходу, незахищені верстви населення, сільське населення; покращення умов для підвищення фінансової грамотності населення та його поінформованості про послуги банківських і небанківських фінансово-кредитних установ, формування довіри до фінансових посередників.

Отже, інклюзивна модель економічного розвитку передбачає створення максимальних можливостей для розвитку учасників фінансово-кредитного сектору на основі прозорості роботи, захисті прав споживачів та постійних відкритих комунікаціях. В той же час, фінансова інклюзія є одним із пріоритетних напрямів розвитку фінансової стабільності банків, кінцевою метою якого є збільшення рівня доступності в користуванні усіма фінансовими послугами та зростанню фінансової грамотності й обізнаності населення країни.

Список використаних джерел:

- [1] Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. (2020) Вилучено з: https://mof.gov.ua/storage/files/Strategija_financovogo_sectoru_ua.pdf.
- [2] Захаркін, О.О., Боронос, В.М., Захаркіна, Л.С., Тверезовська, О.І. (2019) Фінансова інклюзія як драйвер забезпечення фінансової безпеки України. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*, (1), 43-52. Вилучено з: <https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/uk/1-2019-6>.